

KRÓTKIE DONIESIENIA**SHORT COMMUNICATIONS****545. *Salvinia natans* (L.) ALL. nowa roślina żywicielska *Rhopalosiphum nymphaeae* LINNAEUS (Hemiptera: Aphidoidea) w Polsce**

Salvinia natans (L.) ALL. new host plant of *Rhopalosiphum nymphaeae* LINNAEUS (Hemiptera: Aphidoidea) in Poland

KEY WORDS: *Rhopalosiphum nymphaeae*, *Salvinia natans*, new host plant, Poland.

Rhopalosiphum nymphaeae LINNAEUS, 1758 to mszyca holocykliczna różnodomna, której żywicielem zimowym jest *Prunus* spp., a letnim różne rośliny wodne oraz bagienne, z takich rodzajów jak: *Nymphaea* L., *Nuphar* SM., *Alisma* L., *Butomus* L., *Sagittaria* L., *Callitriche* L., czy *Sparganium* L. Gatunek ten wykazano także z Ukrainy, Wielkiej Brytanii, Rumunii, Włoch i Tajwanu na salwini pływającej (HOLMAN 2009: Host Plant Catalog of Aphids. Palaearctic Region. 539 ss.).

Salvinia natans (L.) ALL. to niewielka jednoroczna paproć wodna z rodziny salwiniowatych (*Salviniaceae*) o pędach długości do 20 cm. Roślina ta swobodnie pływa po powierzchni wody dzięki dwóm liściom bocznym. Trzeci, środkowy liść z okółka pocięty jest na nitkowate odcinki i jest zanurzony w wodzie (KŁOSOWSKI, KŁOSOWSKI 2006: Flora Polski. Rośliny wodne i bagienne. Multico, Oficyna Wydawnicza, Warszawa: 75). Gatunek ten występuje przede wszystkim w spokojnych i bogatych w substancje pokarmowe wodach stojących, na terenie starorzeczy, stawów i jezior. W Polsce rozmieszczony jest głównie na niżu, na niezbyt licznych i rozproszonych stanowiskach, skupionych przede wszystkim w dolinie Odry i Wisły. Na mocy rozporządzenia Ministra Środowiska podlega całkowitej ochronie gatunkowej (Dz. U. 2004, nr 168, poz. 1764).

Jesienią 2010 roku, prowadząc badania terenowe w Dolinie Górnej Wisły, stwierdzono *Rhopalosiphum nymphaeae* na *Salvinia natans*.

– Zator (UTM: CA84), Stawy Przeręb, 26 IX 2010 – kilkanaście okazów zebranych z rośliny, leg. Ł. PRZYBYŁOWICZ, det. B. BOROWIAK-SOBKOWIAK et B. WILKANIEC (coll. B. BOROWIAK-SOBKOWIAK).

Na roślinie spotykano liczne kolonie tej mszycy. Dotychczas gatunek ten w Polsce nie był wykazany z tej paproci. Istotnym faktem jest odnotowanie zarówno dzieworódek jak i form płciowych, co świadczy o tym, że roślina ta jest dobrym żywicielem dla tego gatunku mszycy.

Beata BOROWIAK-SOBKOWIAK, Barbara WILKANIEC, Kat. Entomol. UP, Poznań
Łukasz PRZYBYŁOWICZ, Inst. Systemat. i Ewolucji Zwierząt PAN, Kraków

546. *Hydrovatus cuspidatus* (KUNZE, 1818) (Coleoptera: Dytiscidae) gatunek nowy dla Niziny Mazowieckiej

Hydrovatus cuspidatus (KUNZE, 1818) (Coleoptera: Dytiscidae) species new for the Mazowsze Lowland

KEY WORDS: Coleoptera, Dytiscidae, *Hydrovatus cuspidatus*, new record, Mazowsze Lowland, C Poland.

Hydrovatus cuspidatus (KUNZE) należy do jednych z najrzadziej poławianych i wykazywanych w Polsce gatunków pływaków (Dytiscidae). Każde nowe stanowisko stanowi zatem cenną informację o jego rozmieszczeniu w Polsce. Do tej pory został on podany z naszego kraju zaledwie z ośmiu krain: Pojezierza Pomorskiego, Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej, Podlasia, Śląska Dolnego, Wzgórz Trzebnickich, Śląska Górnego, Wyżyny Lubelskiej i Roztocza. W większości są to stare dane, pochodzące głównie z pierwszej połowy XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1976: Kat. Fauny Pol., XXIII, 4: 1-307). Współcześnie znany jest z pojedynczych okazów z trzech stanowisk: Pamiątkowa na Nizinie Wielkopolsko-Kujawskiej (PRZEWOŻNY, BARŁOŻEK 2008: Wiad entomol., 27, 1: 55-56), Ostrowa Nadrybskiego na Wyżynie Lubelskiej (BUCZYŃSKI, KOWALIK 2005: Ann. UMCS, C, 60: 19-39) i Zwierzyńca na Roztoczu (BUCZYŃSKI i in. 2009: Ann. UMCS, C, 63: 87-112).

Poniżej podajemy czwarte współczesne stanowisko tego gatunku w Polsce:

– Nizina Mazowiecka: Konstancin-Jeziorna (EC06), 28 VIII 2010 – 1 ex., w stawie (glinianka), w strefie szuwaru, leg., det. et coll. T. RYNKIEWICZ.

Staw, w którym odłowiono chrząszcza to silnie zeutrofizowany, bezodpływowy zbiornik wodny o powierzchni niespełna 2 ha, z dosyć gęsto porośniętą strefą litoralu. Występują w niej: trzcina, pałka wąskolistna i pojedyncze sity, w stawie brak natomiast grążela, licznego w innych zbiornikach Konstancina. Staw położony jest w terenie otwartym, od strony południowej i południowo-zachodniej sąsiaduje bezpośrednio z zadrzewieniami nadwodnymi. Jest niezagospodarowany, użytkowany umiarkowanie przez wędkarzy i sporadycznie jako obiekt rekreacyjny.

Chrząszcza odłowiono z brzegu, w płytkiej wodzie poprzez wyjęcie roślin wodnych. Występował razem z *Noterus clavicornis* (DEGEER, 1774), *Graptodytes pictus* (FABRICIUS, 1787), *Laccophilus poecilus* KLUG, 1834 i *Enochrus (Lumetus) testaceus* (FABRICIUS, 1801).

Hydrovatus cuspidatus preferuje głównie odsłonięte i niezagospodarowane zbiorniki wodne z gęsto porośniętą strefą litoralu (BOUKAL i in. 2007: Klapalekiana, 43: 93).

Tomasz RYNKIEWICZ, Warszawa

Marek PRZEWOŻNY, Zakł. Zool. Syst., Wydz. Biologii UAM, Poznań

547. Nowe stanowisko *Drepscicia umbrina* (ERICHSON) w północno-zachodniej Polsce (Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae)

A new record of *Drepscicia umbrina* (ERICHSON) in NW Poland (Coleoptera: Leiodidae: Cholevinae)

KEY WORDS: Leiodidae, Cholevinae, *Drepscicia*, new record, NW Poland.

Drepscicia umbrina (ERICHSON, 1837) jest chrząszczem poławianym w Polsce bardzo rzadko i dotychczas znanym głównie z krain południowych. Według „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1986: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 1-356) gatunek ten wykazano z Dolnego

Śląska, Sudetów Wschodnich, Beskidu Wschodniego, Niziny Mazowieckiej, Pobrzeża Bałtyku oraz z bliżej niesprecyzowanych stanowisk leżących w obrębie «Pomorza» i «Śląska». Chociaż najwięcej doniesień o występowaniu *D. umbrina* dotyczy Dolnego Śląska, to ostatnie z nich zostało opublikowane pół wieku temu; podobnie przestarzałe są cztery zaledwie wzmianki o odłowieniu tego chrząszcza na północy Polski.

Drepscicia umbrina jest gatunkiem zachodniopalearktycznym, występującym od Włoch i Francji na zachodzie po Ukrainę na wschodzie, a na północy sięgającym do Szwecji (PERREAU 2004: [W:] LÖBL I., SMETANA A. (red.): Catalogue of Palaearctic Coleoptera, 2: 133-203). Wszędzie jest to chrząszcz rzadki, np. na Słowacji znany jest z siedemnastu stanowisk rozsianych po całym terytorium (RŮŽIČKA 2009: Klapalekiana, 45: 233-245), a w Niemczech został umieszczony na Czerwonej Liście w kategorii „silnie zagrożony” (BÜCHE, MÖLLER 2005: Rote Liste und Gesamtartenliste der holzbewohnenden Käfer (Coleoptera) von Berlin mit Angaben zu weiteren Arten. [W:] Der Landesbeauftragte für Naturschutz und Landschaftspflege / Senatsverwaltung für Stadtentwicklung (Hrsg.): Rote Listen der gefährdeten Pflanzen und Tiere von Berlin. CD-ROM). Według RŮŽIČKI (2009: ibid.) gatunek ten związany jest z próchnowiskami w starych drzewach liściastych (głównie dębach, topolach, kasztanowcach i wiązach), rosnących w bogatych, naturalnych drzewostanach. W związku z tym *Drepscicia umbrina* można uznać za jeden ze wskaźników wysokiej wartości przyrodniczej stanowiska; być może stosowne byłoby otoczyć szczególną opieką miejsca występowania tego gatunku.

W trakcie entomologicznych badań faunistycznych na stanowiskach kserotermicznych Polski Północno-Zachodniej napotkaliśmy *D. umbrina* na Pojezierzu Pomorskim:

– Raduń ad Bielinek nad Odrą (UTM: VU47), 29 VII 2010 – 3 exx., 1 X 2010 – 1 ex., wszystkie wysiane z rozległego, bocznego próchnowiska kasztanowca w alei przydrożnej, w odległości kilkuset metrów od rozległych muraw kserotermicznych położonych na zboczach pagórków, leg. P. JAŁOSZYŃSKI et P. SIENKIEWICZ, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Dziękujemy Janowi RŮŽIČCE (Department of Ecology, Faculty of Environmental Sciences, Czech University of Life Sciences, Praga) za przesłanie literatury wykorzystanej w niniejszym artykule.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Muzeum Przyrodnicze UWrocław
Paweł SIENKIEWICZ, Kat. Ochr. Środ. Przyrodn. UP, Poznań

548. Nowe stanowisko *Euplectus bonvouloiri narentinus* REITTER w północno-zachodniej Polsce (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae)

A new record of *Euplectus bonvouloiri narentinus* REITTER in NW Poland (Coleoptera: Staphylinidae: Pselaphinae)

KEY WORDS: Staphylinidae, Pselaphinae, *Euplectus*, new record, NW Poland.

Euplectus bonvouloiri narentinus REITTER, 1881 został wykazany z Polski bardzo niedawno i dotychczas znany był z zaledwie czterech stanowisk, leżących na terenie Niziny Wielkopolsko-Kujawskiej oraz Pojezierza Mazurskiego (JAŁOSZYŃSKI i in. 2005: Wiad. entomol., 24, 3: 147-152). Ze względu na ogólne rozmieszczenie w Europie (omówione w cytowanej pracy) można oczekiwać, że gatunek ten w rzeczywistości zasiedla całą Polskę, jednak jest jednym z rzadszych krajowych marników. Wszystkie podgatunki *E. bonvouloiri* REITTER, 1881 są bliźniaczo podobne do bardzo pospolitego *E. karstenii* (REICHENBACH, 1816) i z

tego powodu historyczne dane cytowane w „Katalogu fauny Polski” (BURAKOWSKI i in. 1978: Kat. Fauny Pol., XXIII, 5: 1-356), a dotyczące tego ostatniego gatunku, wymagają weryfikacji. Budowa aparatów kopulacyjnych samców dostarcza jednoznacznych cech identyfikacyjnych, jednak rozróżnienie samic *E. bonvouloiri* od *E. karstenii* jest dość trudne i wymaga dużych powiększeń mikroskopu oraz bardzo dobrego oświetlenia. Ogólny kształt i ubarwienie ciała, jego długość oraz proporcje poszczególnych części są identyczne u obydwu gatunków. *Euplectus bonvouloiri* ma płytsze bruzdy czołowe, dzięki czemu centralna wyniosłość głowy sprawia wrażenie słabiej odseparowanej i mniej wypukłej; przedplecze jest drobniej punktowane i z tego powodu nieco bardziej błyszczące; różnice występują też w układzie dołków bazalnych pokryw. Ta ostatnia cecha, nie zawsze jednoznacznie wyrażona, sprowadza się do stopnia zlania trudnych do dostrzeżenia dołków znajdujących się blisko nasady każdej pokrywy. U *E. karstenii* cztery dołki są najczęściej wyraźne i oddzielone od siebie, natomiast *E. bonvouloiri* przeważnie posiada tylko dwa lub trzy dołki. Można jednak znaleźć okazy obydwu gatunków z niektórymi dołkami na tyle do siebie zbliżonymi, że sprawiają wrażenie jednego, a nawet okazy z różną liczbą dołków na pokrywie lewej i prawej. Chociaż takie nietypowe osobniki są rzadkie, to jednak przy oznaczaniu samic należy wziąć pod uwagę niejednoznaczność tej cechy.

Prowadząc badania faunistyczne kseroterm Polski Północno-Zachodniej oraz ich najbliższego otoczenia, napotkaliśmy *E. bonvouloiri narentinus* na Pojezierzu Pomorskim, skąd gatunek ten nie był dotychczas podawany:

- Gozdowice ad Mieszkowice (UTM: VU54), 30 IX 2010 – 2 exx. wysiane z przyziemnego, bocznego próchnowiska w starym kasztanowcu, w odległości około stu metrów od krawędzi skarp kserotermicznych, wyznaczających brzeg doliny Odry, leg. P. JAŁOSZYŃSKI et P. SIENKIEWICZ, coll. P. JAŁOSZYŃSKI.

Faktem wartym odnotowania jest kolejne znalezienie tego gatunku w próchnie kasztanowca, podobnie jak miało to miejsce w przypadku trzech z czterech dotychczas znanych stanowisk *E. bonvouloiri* w Polsce (JAŁOSZYŃSKI i in. 2005: *ibid.*). Okazy odłowione w Gozdowicach posiadają dobrze wyrażone punktowanie głowy, charakterystyczne dla podgatunku *E. bonvouloiri narentinus*.

Paweł JAŁOSZYŃSKI, Muzeum Przyrodnicze UWrocław, Wrocław
Paweł SIENKIEWICZ, Kat. Ochr. Środ. Przyrodn. UP, Poznań

549. Nowe stanowiska *Emus hirtus* (LINNAEUS, 1758) (Coleoptera: Staphylinidae: Staphylininae) w Polsce

New localities of *Emus hirtus* (LINNAEUS, 1758) (Coleoptera: Staphylinidae: Staphylininae) in Poland

KEY WORDS: Coleoptera, Staphylinidae, *Emus hirtus*, new records, Poland.

Zasięg występowania *Emus hirtus* (L.) obejmuje większą część Europy, na wschodzie sięga po Turcję i Iran. Na terenie Polski do roku 1980 wykazany z 13 krain, dane te pochodzą jednak głównie z XIX i początków XX wieku (BURAKOWSKI i in. 1980: Kat. Fauny Pol., XXIII, 7: 1-172); tylko z 4 krain wykazywany po II wojnie światowej. Po roku 1980 wykazy-

wany z 11 krain, w tym po raz pierwszy z Wyżyny Małopolskiej (KOWALCZYK, WATAŁA 1988: Przegł. zool., **32**, 4: 543-546), Podlasia (KUBISZ, SZWAŁKO 1991: Wiad. entomol., **10**, 1: 5-14), Puszczy Białowieskiej (BOROWIEC i in. 1992: Wiad. entomol., **11**, 3: 133-141) i Wyżyny Lubelskiej (STANIEC 2010: Wiad. entomol., **29**, 1: 15-23).

Zasiedla zarówno tereny otwarte, jak i obrzeża lasów. Jego pożywienie stanowią larwy oraz imagines owadów występujących w rozkładających się szczątkach roślinnych, ekskrementach oraz padlinie (BURAKOWSKI i in. 1980: *ibid.*; SZUJECKI 1980: Klucze oznacz. Owad. Pol., **XIX**, **24e**: 1-164).

Poniżej podajemy nowe dane o występowaniu *Emus hirtus* na terenie 13 krain, z których był znany dotąd z nielicznych lub pojedynczych stanowisk. Z Beskidu Zachodniego oraz z Bieszczadów nie był dotychczas podawany.

Okazy dowodowe (o ile nie zaznaczono inaczej) znajdują się w zbiorach osób wymienionych w tekście. Zastosowano następujące skróty: AM – Andrzej MELKE, BP – Bartłomiej PACUK, CN – Cezary NOWAK, DT – Dariusz TWARDY, JM – Jacek MAZEPA, MB – Marek BUNALSKI, MS – Marcin SZEWCZYK, MWK – Marek W. KOZŁOWSKI, PZ – Przemysław ZIEBA, RK – Rafał KONDRAT, RR – Rafał RUTA, WŻ – Waldemar ŻYŁA.

- Pobrzeże Bałtyku: Mikoszewo (CF62), 2 V 2006 – 1 ex., pod końskimi odchodami na przydrożu, leg. AM.
- Pojezierze Pomorskie: Kujanki vic. (XV41), 22–23 V 1999 – 1 ex., w odchodach końskich, leg. RR; Piła vic. (XU19), działki Dolaszewo, 9 V 2000 – 1 ex., w odchodach (prawdopodobnie krowich), leg. RR; Szczecin, Las Arkoński (VV62), 3 V 1995 – 1 ex., polana na pagórku, w ekskrementach sarny, wśród licznych szczątków *Onthophagus* sp., leg. RK; Puszcza Wkrzańska, Dobieszczyn (VV53), 4 V 2002 – 1 ex., zrąb sosnowy, w ekskrementach, leg. RK; Puszcza Wkrzańska, rezerwat „Świdwie” (VV53), 6 V 2006 – 1 ex., na murawie kserotermicznej, leg. RK.
- Pojezierze Mazurskie: Mikołajki (EE36), VII 1988 – 2 exx., pod krowimi odchodami, leg. JM.
- Nizina Wielkopolsko-Kujawska: Gołuchów ad Kalisz (YT04), 30 V – 2 VI 1991 – kilka osobników przy pniakach brzożowych w ściółce przesiąkniętej sokiem, obs. AM. Obserwowano kusaki atakujące żuki *Trypocopris vernalis* (LINNAEUS, 1758) oraz liczne szczątki tych chrząszczy; Wojnowo ad Bydgoszcz (XU89), 11 V 1987 – 1 ex., pod padliną sarny, leg. AM.
- Nizina Mazowiecka: Popłacin ad Płock (DD02), 19 V 2005 – ok. 40 exx., łąka pod lasem, na krowich odchodach, razem z licznie występującym *Copris lunaris* (LINNAEUS, 1758), leg. MS.
- Podlasie: Tykocin (FD19), 12 VI 2004 – 1 ex., łąka wewnątrz wałów średniowiecznego grodziska, na krowich odchodach, leg. MWK; 5 VI 2010 – 1 ex., Odkrywkowy Zakład Górniczy Tykocin III, na skarpie zwirowni, na krowich odchodach, leg. BP.
- Puszcza Białowieska: Grudki (FD94), 7–8 V 1993 – kilka osobników na wyrębie przy świeżo ściętych i ociekających sokiem pniakach grabu, leg. AM. Znalezienie w pobliżu pniaków szczątków żuków *Anoplotrupes stercorosus* (SCRIBA, 1791), będących przypuszczalnie ofiarami *Emus hirtus*, spowodowało do skutecznych poszukiwań tego drapieżnika.
- Wyżyna Małopolska: Oleszno (DB34), 27 IX 2008 – 1 ex., pastwisko na południowym stoku wzgórza w Paśmie Przedborsko-Małoskim, na krowich odchodach, leg. CN; Skowronno (DB60), 20 VI 1995 – 1 ex., leg. WŻ (coll. Muzeum Górnośląskie w Bytomiu).
- Wyżyna Lubelska: Gródek (GB03), VI 2008, VI 2009 – liczne osobniki, w krowich odchodach, obs. PZ; Macoszyn Mały (FB79), 20 V 1994 – 1 ex., na pastwisku przy lesie w kro-

- wich odchodach, leg. MB; Wola Uhruska (FB88), VI 2008, VI 2009, VI 2010 – liczne osobniki, w krowich odchodach, obs. PZ, 24 VI 2008 – 1 ex., w krowich odchodach, leg. PZ.
- Nizina Sandomierska: Radawa (FA25), 12 VII 2008 – 1 ex., pod krowimi odchodami, leg. JM.
 - Beskid Zachodni: Majdan ad Muszyna (DV96), 17 VII 1994 – 1 osobnik, na świeżych odchodach końskich, podczas polowania na muchówki, obs. AM; Czarna ad Krynica Zdrój (EV08), 12 VI 1996 – 1 ex., rozjechany na drodze, obs. AM.
 - Beskid Wschodni: Brzozów (EA70), 9 V 2003 – 1 ex., na krowich odchodach, leg. DT; Gładyszów (EV18), 7 VII 2009 – liczne osobniki, na krowich odchodach, obs. MWK.
 - Bieszczady: Duszatyn (EV86), 29 IV 2008 – 1 osobnik, na drewnianej ławie baru (w pobliżu ściągnięto świeże i mokre od soku drewno brzoź), obs. AM. .

Szerokie i nieskupiskowe rozmieszczenie zarówno wcześniej znanych, jak i podanych w niniejszej pracy stanowisk pozwala przypuszczać, że gatunek ten występuje w niemal całej Polsce. Nie został dotąd odnaleziony tylko w kilku krainach, niewielkich obszarowo i specyficznych ze względu na uwarunkowania klimatyczno-geograficzne. Mimo szerokiego rozmieszczenia trudno mówić o jego pospolitości, gdyż zdaje się on tylko lokalnie tworzyć liczniejsze populacje. Być może najbliższe lata przyniosą zwiększoną częstość stwierdzeń *Emus hirtus* na terenie kraju, jak to ma miejsce w ostatnich latach na terenie Niemiec (GOSSNER i in. 2009: Thür. Faun. Abh., **14**: 175-180; PESCHEL, UHLIG 2010: Entomol. Nachr. und Ber., **54**, 2: 144) czy Łotwy (CIBULSKIS 2007: Baltic J. Coleopterol., **7**, 1: 99-120). Jeśli istotnie będzie to miało miejsce, być może uzasadniona będzie próba powiązania tego zjawiska z obserwowanym ociepleniem klimatu, które może sprzyjać liczniejszemu występowaniu tego ciepłolubnego gatunku.

Autorzy dziękują kolegom wymienionym w tekście za udostępnienie danych o stanowiskach *Emus hirtus*, a dr Rafałowi RUCIE oraz recenzentowi za cenne uwagi merytoryczne dotyczące tekstu pracy.

Bartłomiej PACUK, Zakł. Ekol. Zwierząt UMK, Toruń
Andrzej MELKE, Kat. Ochr. Roślin UP, Wrocław
Marek W. KOZŁOWSKI, Kat. Entomol. Stos. SGGW, Warszawa

550. Nowe stanowiska rzadko spotykanych w kraju ryjkowców (Coleoptera: Curculionidae)

New localities of some rare weevils (Coleoptera: Curculionidae)

KEY WORDS: Curculionoidea, weevils, faunistic records, Poland.

Mimo intensywnych badań występowanie ryjkowcowatych w Polsce wydaje się być nadal niedostatecznie poznane. Celem pracy jest uzupełnienie wiedzy o rozmieszczeniu oraz ekologii niektórych gatunków. Wszystkie wymieniane okazy znajdują się w kolekcji autorów. W pracy posłużono się podziałem na krainy przyjętym w „Katalogu fauny Polski”. Gatunki nowe dla danej krainy oznaczono gwiazdką [*]. Skróty: RR i RG oznaczają inicjały autorów.

Lixus fasciculatus BOHEMAN in SCHOENHERR, 1836

- *Wyżyna Lubelska: Bochotnica ad Kazimierz Dolny (UTM: EB88), 10 VI 2009 – 1 ex., leg. RR, zebrany z roślinności przydrożnej; Nowa Wieś ad Lubartów (FC20), 20 VII 1983 – 1 ex., leg. M. SUCHODOLSKA, osobnik znaleziony w zbiorowisku roślinności ruderalnej.

Ryjkowiec znany w Polsce z kilku stanowisk położonych w pobliżu Przemyśla oraz Stalowej Woli (KANIA i in. 2004: Wiad. entmol., **23**, 4: 246-247). Gatunek kserofilny, o fragmentarycznie poznany cykl życiowym, troficznie związany z *Artemisia vulgaris* L. (BURAKOWSKI i in. 1993: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, **19**: 1-304).

Larinus planus (FABRICIUS, 1792)

- Podlasie: Wola Wereszczyńska (FC40), 14VII 2009 – 7 exx., leg. RG, osobniki znalezione na ostrożeniu błotnym – *Cirsium palustre* (L.) SCOP.

Larinus sturnus (SCHALLER, 1783)

- Podlasie: Wola Wereszczyńska (FC40), 14 VII 2009 – 14 exx., leg. RG, osobniki zebrano na ostrożeniu warzywnym – *Cirsium oleraceum* (L.) SCOP. rosnącym w zbiorowisku roślinności łąkowej; Wólka Wytycka (FC50), 14 VII 2009 – 6 exx., leg. RG, osobniki zebrano na oście kędzierzawym – *Carduus crispus* L. rosnącym w zbiorowisku ruderalnym.
- *Góry Świętokrzyskie: Stara Słupia (EB03), 7 VII 2009 – 3 exx., leg. RG, osobniki zebrano z ostu kędzierzawego – *Carduus crispus* rosnącego wśród roślinności przydrożnej.
- *Wyżyna Małopolska: Pińczów (DA69), 8 VII 2009 – 2 exx., leg. RG, osobniki zebrano z ostu kędzierzawego – *Carduus crispus* rosnącego wśród roślinności przydrożnej.
- *Roztocze: Susiec (FA58), 15 VIII 2009 – 5 exx., leg. RG, osobniki zebrano na ostrożeniu warzywnym – *Cirsium oleraceum* rosnącym w zbiorowisku roślinności łąkowej.
- Wyżyna Lubelska: Łąki ad Nałęczów (EB88), 7 VI 2009 – 20 exx., leg. RG; Palikije ad Motycz (EB97), 7 VI 2009 – 10 exx., leg. RG; Staw ad Chełm (FB67), 10 VIII 2009 – 10 exx., leg. RG. Na wszystkich stanowiskach osobniki zebrano na ostrożeniu warzywnym – *Cirsium oleraceum* rosnącym wśród roślinności nadrzecznej.

Gatunek notowany dotychczas z nielicznych stanowisk w Polsce, na Wyżynie Lubelskiej znany dotychczas zaledwie z jednego stanowiska (SKUHROVEC, GOSIK [w druku]: Snudebiller, **12**). Podobnie jak *L. turbinatus* GYLL. (SKUHROVEC, GOSIK [w druku]: ibid.) wydaje się być obecnie w ekspansji. Omawiany ryjkowiec wykazuje interesujące preferencje siedliskowe – zasiedla wilgotne łąki w dolinach rzecznych lub miejsca suche i ciepłe (np. przydroża, ciepłolubne murawy).

Mecaspis caesus (GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1834)

- *Wyżyna Lubelska: Dobrze ad Kazimierz Dolny (EB68), 15 V 2009 – 1 ex., leg. RR, osobnika zebrano w zbiorowisku roślinności kserotermicznej.

Gatunek uznawany za synonim *M. alternans* (HERBST, 1795) (DIECKMANN 1983: Beitr. Ent., **33**: 257-381). W Polsce znany z nielicznych stanowisk położonych w krainach południowych. Występuje w zbiorowiskach kserotermicznych. Jego rozwój odbywa się na marchwi zwyczajnej – *Daucus carota* L. Bliższe szczegóły biologii omawianego gatunku nie są znane (MAZUR 2001: Monogr. Fauny Pol., Kraków, **22**: 1-367).

Plinthus sturmii GERMAR, 1818

- *Roztocze: okolice rezerwatu „Bukowy Las” ad Narol (FA68), 16 VIII 2009 – 1 ex., leg. RG.

Gatunek górski, w kraju notowany z nielicznych stanowisk. Słabo poznany pod względem preferencji pokarmowych i bionomii (BURAKOWSKI i in. 1995: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 20: 1-310).

Neophytobius granatus (GYLLENHAL in SCHOENHERR, 1836)

– *Kotlina Nowotarska: Wróblówka ad Czarny Dunajec (DV27), 9 V 2009 – 1 ex., leg. RR, osobnika złowiono na torfowisku wysokim typu kontynentalnego.

Gatunek notowany w Polsce z nielicznych rozproszonych stanowisk. Szczegóły bionomii oraz cyklu życiowego tego chrząszcza nie są znane (BURAKOWSKI i in. 1997: Kat. Fauny Pol., Warszawa, XXIII, 21: 1-308).

Rafał GOSIK, Robert ROZWĄŁKA
Zakład Zoologii Instytutu Biologii UMCS, Lublin

551. Nowe dane o występowaniu *Melitaea phoebe* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (Lepidoptera: Nymphalidae) w Polsce

New records of *Melitaea phoebe* (DENIS et SCHIFFERMÜLLER, 1775) (Lepidoptera: Nymphalidae) in Poland

KEY WORDS: Lepidoptera, Nymphalidae, *Melitaea phoebe*, faunistics, Poland.

Melitaea phoebe (DEN. et SCHIFF.) jest gatunkiem znanym w Polsce z pojedynczych okazów odnotowanych w północno-wschodniej części kraju (Puszcza Białowieska). Od kilkunastu lat nie był już tam spotykany (BUSZKO, MASŁOWSKI 2008: Motyle dzienne Polski. Wydawnictwo Koliber, Nowy Sącz. 274 ss.). Motyl występuje na suchych łąkach i murawach. Jako rośliny pokarmowe gąsienic podawane są w literaturze (REICHOLF-RHIEM 1996: Leksykon Przyrodniczy – Motyle. Muza SA, Warszawa. 158 ss.) różne gatunki chabrów (np. *Centaurea scabiosa* L. i *C. jacea* L.) oraz ostrożeń (*Cirsium* spp.). W ciągu roku rozwijają się dwa pokolenia motyli. W pierwszym pokoleniu imago występują od trzeciej dekady maja do drugiej dekady czerwca oraz w drugim pokoleniu od trzeciej dekady lipca do drugiej dekady sierpnia. Gąsienice żerują początkowo we wspólnym oprzędzie szkieletując blaszkę liściową. W starszych stadiach wzrostowych żerują oddzielnie zjadając liść od jego brzegów. Gąsienice drugiego pokolenia zimują w niewielkich grupach liczących kilka sztuk w uschniętych liściach rośliny żywicielskiej bądź innych roślin w najbliższym sąsiedztwie. Wiosną rozpraszają się i prowadzą samotny tryb życia.

Podczas badań nad motylami dziennymi, prowadzonymi w Beskidzie Niskim, odkryto nowe stanowisko tego gatunku:

– Moszczaniec (UTM: EV67), 16 VIII 2008 – obserwowałem 1♀ przy ścieżce turystycznej pomiędzy łąkami, pożywiająca się nektarem *Succisa pratensis* MOENCH. W kwietniu 2009 w tym miejscu odnalazłem larwy, żerujące na liściach *Centaurea jacea* L., a w dniach 27–30 V 2010 zaobserwowałem tamże 4♂♂.

Adam WARECKI, Przemysł